

Жўрабек РАМАЗОНОВ

ТАВАЛЛО
(шеърлар)

“Насаф” нашриёти – 2003 йил

ЕСЕНИНДАЙ САМИМИЙ

“Тавалло” Жўрабекнинг мен ўқиган илк қўлёзмаси. Аммо мен Жўрабекни анча вақтдан бери биламан. Матбуот нашрлари орқали унинг ижод намуналарини мунтазам ўқиб бораман. Қолаверса, мухлислари у ҳақда тўлқинланиб айтган гапларни қўп эшитганман ва бунга ишонаман ҳам.

Жўрабек Рамазонов улкан ижодкорлар юрти – бугун дунёнинг бир мўъжизаси бўлиб турган Бойсундан. Бу заминдан ҳозирги ўзбек прозаси ва шеърятининг юксак чўққилари – Шукур Холмирзалар, Усмон Азимлар чиққан. Жўрабекнинг “Тавалло”сини ўқиган ҳар бир одам у ҳам юртдошлари сингари улуғ марраларни кўзлаб ижод қилаётганига иймон келтиради.

Жўрабек ўз сўзини айта оладиган ижодкор. У Ватан ҳақида ёзадими, ҳақиқат ҳақида ёзадими, севги ҳақида ёзадими – бу мавзуларнинг аввал ҳеч ким айтмаган жиҳатларини топиб, мантиқий кашфиётлар қилади. Унинг қалби Машрабдай ўтли, Есениндай самимий ва жозибадор. Жўрабек ўз СЎЗини наинки юрагингизга етказди, балки кўксингизнинг нариги томонига ҳам ўтказиб юборади.

Шафоат Раҳматулло ТЕРМИЗИЙ,
Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси Сурхондарё вилоят
бўлими раиси, шоир. (2003)

МАЙДОН

Бағрида тарих ҳам, келажак ҳам жо,
Шеърият – мардлари муқаддас майдон.
Майдонки, бунда ким булбули гўё,
Ким эса тўтидай сохта сухандон.

Шеър кимнинг азоби, кимнинг паноҳи,
Бошқа бировларга ўткинчи эрмак.
Битта сатр билан бўйсунар гоҳи
Мингта қилич билан енгилмас юрак.

Менинг битганларим шунчаки тахир,
Чапак чалаверинг, шодон дайдилар!
Валекин етса ҳам замони охир,
Мардлар эрмак учун курашмайдилар.

Сулҳ йўқ бу майдонда, бунда йўқ яраш,
Яшаш матлабини, кел, мендан сўра:
Битта булбул билан бир умр кураш,
Мингта тўтиқушни енггандан кўра!

ТУШ

Даҳшатли бир туш кўрдим тунда:
Кўз олдимда улкан башара –
Вафо тугаб қолган очунда
Азроилга бўлдим рўпара.

У қаршимда турди пайт пойлаб,
Қамаштириб кўзим нурини:
“Муҳаббатни бўлгансан сайлаб,
Танла энди қазо турини!”

Ҳаммасини бирдан англадим,
Ёр, барибир шуқр боринга.
Мен шундайин ўлим танладим –
Сочингни бер сарбадоринга!

ТАСКИН

Туннинг қучоғига йўрғалар гуноҳ,
Бесабаб томчилар тўкилар юм-юм.
Йиғламанг, мен сизни севаман узоқ,
Мен сизни абадий севишга маҳқум.

Билмайсиз қанчалар қийналганимни,
Алдоқ хотирадан ахтариб шуқуҳ.
Соғинчлар сарғайтиб қўйган танимни
Неча бор тарк этиб қайтганини руҳ.

Биласиз, ботганди ўшанда учқун,
Кўксимни кемириб ётибди шу занг.
Сиз йиғлоқ дунёни унутмоқ учун
Иккимиз қувнаган дамларни эсланг.

Шунда дилингиздан кўчади оғриқ,
Учмас тилингиздан хўрсиниқ, нидо.
Фақат муҳаббатга ишонган борлиқ
Ҳиссиз лаҳзаларга айтар алвидо.

Нечун кўзингизда яна илтижо,
Нафасингиз нега бунчалар оғир?
Асрагайман сизни ўлгунимча то,
Йиғламанг, мен ҳали ўлмайман, ахир!..

Ҳаёт сўзи бешафқат,
Севги кўзи кўр экан.
Илонларнинг ичида
Илон бўлиб юр экан.

Яша сергак ҳар нафас,
Ҳисоблама кунингни.
Заҳар сочмоқ шарт эмас,
Асра фақат думингни!

ВАТАН

Ватан деб девонлар тузмоқ не учун,
Ёзиш керак шундай ҳаққоний, дилбар –
Бундай юртда яшаб ўтмагани-чун
Армон билан ўлсин минглаб Искандар.

Зўрлаб қиртишланган қалам билан жим
Ўтирмоқ не ҳожат ҳиссиз хонада.
Аввал таъзим бажо келтирмоқ лозим
Навой, Темурни туққан онага.

Уруш даҳшати-ла кўмилганда ер,
Қурилганда қора тутундан қоя,
Ким пусиб панада ёзаверди шеър
“Ватанни жонимдан севаман” дея.

Эрк миллат кўксига абадий қалқон,
Эрк икки оламдан илоҳий тортиқ.
Кимлардир шу эрк деб берганида жон,
Ким севди жонини Ватандан ортиқ.

Озод юракларни, хур фикрларни
Таъқиб этаверди аҳли шайтанат.
Иблис измидаги бор куфрларни
Янчиб ташламоққа етилди фурсат.

Ватан деб девонлар тузмоқ не учун,
Ёзиш керак шундай ҳаққоний, дилбар –
Дунёга бошловчи кўчага чиқсин
Боши берк кўчага кириб қолганлар.

ИЛҲОМ ПАРИСИ

Шоирлар қилармиш тунлари ижод,
Илҳом парилари келармиш шунда.
Курашга, сукутга кўмилган ҳаёт
Чиройли бўлармиш айниқса тунда.

Қисмат эрка ўсган боладай бебош,
Тириклик кўпларнинг жонига теккан.
Кимдир кўзларига қуйганча ёш,
Бировни соғинса шеър ёзар экан.

Ким назм боғида бўлармиш қумри,
Ким яшаб юрармиш ит каби увлаб.
Бенаф ўтар эмиш кимнингдир умри
Илҳом парисининг изидан қувлаб.

Гоҳ бесўз қоламан хаёлда оқиб,
Ижод деганлари мураккаб, лекин
Сенинг бир жуфт қора кўзингга боқиб,
Бир кечада мингта шеър ёзиш мумкин!

КУЗ

Табиатнинг ўзгарди ранги,
Теварақда қолмади бир қуш.
Шамол тўзғиб юборди чангни,
Бошлангандек дунёвий уруш.

Нимадандир чўчиб, бағрига
Яширди-ю эрка ҳилолин,
Кўк қанотли фарзандларига
Силкиб қолди оппоқ рўмолин.

Борлиқ узра сукунат қотган,
Мудранади боғлар ҳам карахт.
Минглаб ўғлин жангга кузатган
Оналарга ўхшайди дарахт.

ТАВАЛЛО

Охир таваллолар қилдим ҳайқириб,
Шу қолди – бош урмоқ товонингизга.
Адашдим сочингиз ичига кириб,
Чарчадим кир ювиб совунингизга.

Куяман: бу қандай кўргулик, ё Раб!
Ожиз бир ҳиссиёт ураётир дўқ.
Сиз мендан ҳеч нима қилмайсиз талаб,
Мен ҳам арпангизни хом ўрганим йўқ.

Ҳамон телбалигин қўймайди хаёл,
Тугар, орамизда бор эди неки.
Йўлларимиз мангу айро эҳтимол,
Фақат ўртамизда бечора севги.

Салом сенга, видо!

Салом, ёлғизлик!
Қайларда юрибсан, бесоғинч майл?
Кет, сенда ишим йўқ юраксиз ҳадик,
Алдамчи эҳтирос, сенга ҳам хайр!

Ишқим-а, не боис яна бу зарда,
Қайдан пайдо бўлди бу даҳшатли ўй?
Армон, сен тинчгина ётсанг-чи гўрда!
Виждон, азобингни йиғиштириб қўй!

Табиат, мен сендан кутдимми баҳор?
Қайси юлдузингни сўрадим, осмон!
Менинг ўлимимда не синоат бор,
Гарчи яралмоғим ундан-да осон...

Мана, таваллолар қилдим ниҳоят,
Шу қолди – ўт бўлмоқ тутунингизга.
Исмингиздан тўқиб муқаддас оят,
Кир ювиб яшамоқ совунингизга.

ҲУКМДОР

Қазо қилганида ўрмонда арслон,
Тўй бошлаб юборди тулки ва қуён.
Базмга ҳаммани таклиф этиш-чун
Хабарчи сайланди кекса зағизғон.

Йиртилди амрлар битилган қоғоз
Ва бекор қилинди бор неки фармон.
“Биз халқмиз! – дейишди бари жўровоз, –
Ўз ерига халқнинг ўзи ҳукмрон!”

Қашқирлар тишларин қайраб керилди,
Ўлжасига қараб ҳурпайди туки.
Тулкига айёрлик ҳақи берилди,
Бўрига қуённи ейиш ҳуқуқи.

“Заминда яшасин ҳар битта маймун,
Дарахтга чиқмасин ҳеч олмахонлар!”
Айиқнинг оёғин яралаган-чун
Қувилди ўрмондан типратиконлар.

Арслоннинг арвоҳи чинқираган кун
Қушларга бош бўлиб сайланди қарға.
Азондан уйқуни бузгани учун
Булбуллар қилинди тамом бадарға.

..Асли оила ҳам бир ўрмон демак,
Унга ҳам арслондай ҳукмдор керак!

О З Г И Н А

Озгина тушунинг,
Озгина севинг,
Бир сафар озгина жилмайиб қаранг.
Нечун лабларингиз бунчалар ҳам жим,
Асабингиз нега озгина таранг?

Озгина ўйланинг,
Озгина ўйланг,
Озгина ишонинг муҳаббатимга.
Наҳот туйғуларнинг ҳаммаси ўлган,
Наҳотки айланган севги етимга?!

Билсангиз, юрагим озгина оғрир,
Оғритиб қўйгудек бутун оламни.
Наҳотки, тушуниш шунчалар оғир
Озгина ҳаёти қолган одамни...

* * *

Телбалигимга тун ўйнайди гаров,
Ҳаттоки юлдузин, ойин тикади.
Ҳали-ку кимлигим билмайди биров,
Мендан чиқар бўлса, ҳеч ким чиқади.

Севгилим, дидингга қойил эмасман,
Қандай хуш ёқади силкиган қўлим?
Мени қарғаб бўлди ҳар битта душман,
Дўстим, энди сен ҳам тилайвер ўлим.

Кўнглим кўр қисматга кўникди, кўнди,
Сафарга ҳозирлик кўраётир руҳ,
Опа, кўз ёшингни йиғиштир энди,
Онажон, сен энди Қодирийлар туғ!..

* * *

Дунёни босмоқда кўздан оққан сув,
Худо ҳам жим турар арши аълода.
Ўғри нигоҳ билан қараган сулув,
Сенинг шу қарашинг жонга бало-да!

Қалб кўзи бор дерлар...
Қалб кўзи чирик,
Билмадим, яқинми рўзи қиёмат.
Тилларни титратиб қўйди телбалик,
Диларни забт этиб борар хиёнат.

Сабодан сесканиб кетади кўксим,
Ҳатто севилишда қолмади мантиқ.
Ўв, менинг ўзимга ўхшаган дўстим,
Энди шайтон билан ялаймиз қатиқ.

Яшадим фалакнинг тинчини бузиб,
Нари борса жоним бир ялпизга тенг.
Кет энди, дунёнинг ёлғончи қизи,
Ҳатто алдашингга арзимаيمان мен!..

* * *

Чойнак пиёлага эгилар,
Эгилади қадаҳга шиша.
Япроқлар ҳам ерга тўкилар,
На хижолат, на-да андиша.

Эгилмаган бошларни кесиб,
Кўп қиличлар бўялди қонга.
Менинг бобом етмиш икки йил
Эгилиб яшади... кетмонга.

Қ ў Р Қ У В

Ёмғир ёғаяпти.
Мен хаёл суриб,
Сулув табиатни кузатдим якка.
Қўрқмайман шу ёмғир сувидан эриб,
Вужудим қўшилиб кетса қўлмакка.

Менинг дўстларимдир бу бани башар,
Бири баландроқда, иккинчиси мос.
Қўрқмайман ҳамиша мендан қўрққанлар
Ошимни заҳрлаб ичирса нохос.

Тугатса-да қисмат вафодорлигин,
Енгилмай яшадим мағлуб ҳаётдан.
Қўрқмайман кўксимда қалқон борлигин
Сезган ғаним зарба берганда ортдан.

Севгилим, сен нега келмайсан бирон,
Нечун рухсорингни олдинг панага?
Бағрингда жон берсам кетгум беармон,
Қўрқаман ўлишга шифохонада...

РОСТИНИ АЙТ...

Қизғалдоқдан қизарганда том,
Хаёлингдан ўтказдинг нени?
Ойдинда ой кўринган оқшом
Ростини айт, кутдингми мени?

Мен қайғуни никоҳлаб олдим,
Сингил қилиб олдим аламини.
Ёнингдамас, ёдингда қолдим,
Ростини айт, соғиняпсанми?

Қонимга ғарқ бўлиб юрибман,
Кутаяпман билмадим кимни.
Қаёққадир кетмай турибман,
Ростини айт, келишинг чинми?

ЯШАБ ЮРАВЕРСАНГ...

Яшаб юраверсанг олисда ойлаб,
Омад деганлари жилмайиб боқса.
Онанг эса сенинг йўлингни пойлаб,
Тўзғиган кўйлақда кўчага чиқса.

Яшаб юраверсанг омонга қараб,
Бировлар гул тутса,

Биров пул тутса.
Бошини қаварган кафтига тираб,
Отанг келишингни интизор кутса.

Ҳар оқшом кийиниб отлансанг йўлга,
Бир кунда соғинган қизингни излаб.
Ярим кеча қалам тутганча қўлга,
Сингилчанг хат ёзса соғинчдан йиғлаб.

Ширакайф улфатлар қадаҳ кўтариб,
Энг гўзал сўзларни сен учун айтса...
Уйга келганингга умидми қилиб,
Уканг мактабидан эртароқ қайтса.

Яшасанг кунлардан марварид териб,
Гўзал туйғуларга алвидо айтсанг.
Муштипар онангга таскинлар бериб,
Ўзи ич-ичидан эзилса опанг.

Ёруғлик тарқамас ҳар бир зиёдан,
Ўқий бошлаганда ҳаёт китобин,
Идрок эта олсанг эди, дунёдан
Битта дўст тополмай кетмоқ азобин...

МИШМИШ

Ҳаёт ишларида бўлмади тартиб,
Ўзим айборман бор неки қилмиш.
Дунёнинг энг оғир юкини ортиб,
Қишлоққа қайтаман.
Шаҳарда мишмиш:
“Яхши йигит эди қишлоқи бола,

Ўзидан катта ёш қизни севди-ю,
Телбага айланиб тентиради ва
Ширин ҳаётига қўшилди оғу...”

Кўпирмоқда майдек томирда қоним,
Паймонамни гулгун шароб тўлдирар.
Севгилим, ҳажрингда узилмас жоним,
Ўлдирса, бир кун мишмиш ўлдирар!

Мен роҳатланаман азобинг тортиб,
Сенсиз яшашим ҳам мумкин ёзу қиш.
Севгилим, кўксимга ҳижронни ортиб,
Дўзахга бораман.
Жаннатда мишмиш:
“Яхши одам эди гуноҳкор бола,
Шартаки бир қизни севгани учун
Унутди ўзини, ўзгаларни ва
Ширин ҳаётига ясалди якун...”

С Е В Г И

Севги – оёғимга сиғмаган ковуш,
Ҳаёт ўзи менга нолойиқ йўнган.
Юрак – озодликни орзу қилган қуш,
Қисмати қанотин қайириб қўйган.

Яшаш қийин экан доим пиёда,
Товонларим вужуд юкидан толди.
Ҳар балони кўриб бўлдим дунёда,
Фақат оёқяланг юришим қолди.

Н О Д И Р А

Сочингни бегона бармоғи силар,
Ёролмайди юрак тор қафасини.
Энди қай файласуф идрок этолар
Сўлғин нигоҳларнинг таржимасини.

Биламан, кўксингни эзғилайди бот
Машъум кунларингдан ёдгор хотира.
Қалтис имтиҳонга тўла бу ҳаёт,
Исмингдан айланай ўзим, Нодира!

Ахир, бош устингда ўйнаётган у
Амир қиличимас, дунё қамчиси.
Наҳот кўкрагингда қолмаган орзу,
Наҳот унутилди тириклик ҳисси?!

Менда йўқ эдими ўзинг айтган ишқ,
То ҳануз жизғанақ кўксимнинг чети.
Аммо сени маъюс, паришон кўриш
Қанча оғирлигин билолсанг эди!

Айрилиқ – оловлар ичра куйламоқ,
Балки минг асрдан узун бир йили.
Чиндан ҳам бу ҳаёт курашдир, бироқ
Дунёни енгишнинг ўзи кулгили.

Гарчи бахтимиз ҳам бағримиз ярим,
Сен ўша – беозор, маъсум, бокира...
Жисмингдан ғамларга бермагил ўрин,
Исмингдан айланай ўзим, Нодира!

ДАРАХТЛАР ЙИҒЛАСА...

3...га

Дарахтлар йиғласа йиғлайди чиндан,

Япроқлар – эришга улгурмаган ёш.
Бутоқларни болта бўғизлаган кундан
Бу боққа қарамай қўйганди қуёш.

Дарахтлар куйлайди ғамбода, маҳзун,
Новдаларда қушлар оёғин изи.
Севилмаган ёрдек ёш тўкар беун
Қайрағоч – ўрмоннинг суюкли қизи.

Иккимиз юракдан кулолмаган кун
Баҳорлар меҳрибон, кузлар бешафқат.
Ҳеч бўлмаса дилдан йиғламоқ учун
Бизлар энди дарахт бўлмоғимиз шарт!

Дарахтлар йиғласа йиғлайди чиндан...

СЕН ЙЎҚСАН...

Ҳажр саҳросида адашди ҳилол,
Йўлларин тўсади қари мажнунтол.
Ғунчалар қон ютиб қолмоқда увол,
Сен йўқсан...

Турналар йиғлади.
Турналар қайтди.
Ойнинг қулоғига нимадир айтди.
Энг ширин туйғулар туғилар пайти
Сен йўқсан...

Айландик севгининг сағирларига,
Йиғласак йиғладик фақат тунда жим.
Ёлғизликнинг мудҳиш бағирларида
Биздек севилмади дунёда ҳеч ким...

ОНАМ КЕЧИРАР

Кунлари ғамгусор излар кўзларим,
Тунлари ёлғизлик зардоб ичирар.
Баҳримдан ўтганда барча дўстларим,
Мен телбани фақат онам кечирар.

Минг хаёл, ташвишлар чулғаса бошин,
Куйладим бир қизнинг қоп-қора қошин.
Асролмадим ҳатто бир томчи ёшин,
Мен телбани фақат онам кечирар.

Нокаслар базмида мастона бўлдим,
Кўплар оёғига остона бўлим,
Бугун бу дунёга бегона бўлдим,
Мен телбани фақат онам кечирар.

Бировни дўст дедим – тешиб ўтди у,
Ёр дедим – менга лой сепиб ўтди у,
Ёнимдан кўзини ёпиб ўтди у,
Мен телбани фақат онам кечирар.

Осий ҳам бўлдим мен, гумроҳ ҳам бўлдим,
Гоҳ кимга дард, кимга паноҳ ҳам бўлдим,
Ёлғончи дунёга гувоҳ ҳам бўлдим,
Мен телбани фақат онам кечирар.

Ҳаёт шу – ожизни ҳамроҳим демас,
Кундузим кун эмас, туним тун эмас,
Ошимни еганлар ғамимни емас,
Мен телбани фақат онам кечирар.

Дўстларим бир кўча нарига қочди,
Севганим умримга хазонлар сочди,

Авф этмай Худо ҳам дўзахин очди...
Мен телбани фақат онам кечирар.

С Ў Р О Қ

Минг йиллик эртакни кўмиб кўзимга,
Бегона туюлиб ўзим ўзимга,
Кетсам, астагина боқиб изимга,
Айт жоним, сен мени соғинасанми?

Юрак телба йўлда сўқир гумроҳим,
Иккала дунёга сиғмас гуноҳим.
Лабларингни имлаб ўтса нигоҳим,
Айт жоним, сен мени соғинасанми?

Сенинг сирларинга чўмилса қишлоқ,
Менинг шеърларимга кўмилса қишлоқ.
Исларимни олиб келганда япроқ,
Айт жоним, сен мени соғинасанми?

Мен сенинг кўзларинг кўкида куйсам,
Узун киприкларинг ўқида куйсам,
Бу дунёнинг бору йўғида куйсам,
Айт жоним, сен мени соғинасанми?

Ҳаётинг қуёшли кундай ёришса,
Энг сўнгги баҳорим хасга қоришса,
Мени йўқлаб келса икки фаришта,
Айт жоним, сен мени соғинасанми?

КУНГАБОҚАР

Болаликдан менга аён эди бу –
Кунгабоқар севар эмиш қуёшни.

Тушгача машриққа боқар эмиш-у,
Тушдан сўнг ғарб томон бураркан бошни.
Балки шу сабабли қомати расо,
Самога интилар чўзганича пай.
Мен осмон орзусин қилмадим, аммо
Ҳақиқат, қайдасан?
Қаёққа қарай?

МЕН ЎШАМАН

Мен ўша-ўшаман: тўпори, содда,
Бисотида ширин сўзи қолмаган.
Сиздан бошқасига алданмаган ва
Сиздан бошқасини алдай олмаган.

Мен ўша-ўшаман: камгап, камсуқум,
Минг ўлиб, жонини ширин демаган.
Сиздан бошқасига қилмаган зуғум,
Сиздан бошқасидан дакки емаган.

Мен ўша-ўшаман: бетайин, бебош,
Шароб ютиб, алам заҳрин ютмаган.
Сиздан бошқасин деб тўкмаган кўз ёш,
Сиздан бошқасидан кўз ёш кутмаган.

Мен ўша-ўшаман: телба-тескари
Ҳаётдан ўз ўрнин топа билмаган.
Мингларга бўлинган битта жонини
Сиздан бошқасига фидо қилмаган.

Мен ўша... ўшаман.

* * *

Томиримга ҳижрон кетди ўралиб,
Ғам – мотам кунлари ягона дўстим.
Бошим тош, юрагим ўтдан яралиб,
Атиргул тиканин ичида ўсдим.

Туғилдим сен учун, сен учун ўлгум,
Бўйсуннишдан кечиб юрдим кўз ёшга.
Мен бутун дунёни забт этиб бўлдим
Кўнглингдан бошқа...

Ҳ А Қ И Қ А Т

Ҳақ дея ҳар нокас кўксини керди,
Ўтиб кетаверди шошқин замонлар.
Ҳақиқат эгилди, эгилаверди,
Унинг синишини кутди ёлғонлар.

Битта шоир ёзди: вужуд бир ўтин,
Бошқа бири айтди: ҳақиқат – ўлим.
Ҳозир ўлимни ҳам алдамоқ мумкин...
Ростини ёзаман, титрама, қўлим!

Аслида, бу ҳаёт менга не берди;
Рўёлар ичида кездим жонсарак.
Ҳақиқат эгилди, эгилаверди,
Ҳеч кимим йўқ ўша букридан бўлак.

Ё С Т И Қ

Кўксинг ичра овора
Ёт туйғулар тумонат.
Ёстиғингнинг ярида
Ором олар хиёнат.

Учиб хаёл отида,
Тушларимда сувпари.
Ёстиғингнинг четида
Бегона соч ислари.

Ўйларингдан нарида
Ўйларга чўмгум ҳамон.
Ёстиғингнинг ярида
Бўм-бўш юрак – Робинзон.

Беҳис кеча осуда,
Ёстиқ – исмсиз ҳасрат.
Ёстиғингнинг ярида
Оқ қилинган Муҳаббат.

О Р З У

Бир кун келар – юрак қонига
Алишмайди томчисини кўз.
Ҳамма етиб соғинганига,
Унутилар “хайр” деган сўз.

Бир кун келар – битта кўз қири
Бир тақдирни қилолади ҳал.
Муҳаббатнинг чин фарзандлари
Мажнунларга қўяди ҳайкал.

Бир кун келар – оддийгина қалб
Қайтаради уммонлар шаштин.
Тўқсон эмас, тўқсон мингта алп
Бажаради Барчинлар шартин.

Бир кун келар – Ширинлари ҳур,
Ёсуманда бўлмайди заҳар.

Маликадай яшар бахтиёр
Рўмолчасиз Дездемоналар.

Бир кун келар – илоҳий туйғу
Кўксимизда бўлади-ю жам,
Севгилим, биз ўшанда мангу
Ўлмасликка ичамиз қасам!

* * *

Тўзиб бораётир қизиган туман,
Руҳим самоларга учиб боряпти,
Қонимни қизғалдоқ ичиб боряпти,
Севгилим, энди соғ қолишим гумон...

Оқ тонглар қудратин илғади юрак,
Теграм оқ – тўртала томоним оппоқ,
Уйғоқ қўшиқларнинг бағрида тўлғоқ,
Севгилим, мен энди ўлмасам керак!..

О Д О Б Н О М А

Бир гўзал, бир маъсум муаллим эди,
Ўзига ярашар юриш-туриши.
Ҳеч ким-ла айтишмас ади-ю бади,
Ҳеч ким билан сира қолмас уришиб.

Одобнома менинг сеvimли дарсим,
Севар “иккичи”дан токи синфком.
Яна ўша тили ширин муаллим,
Яна ўша одоб, ўша интизом.

“Сен”лаб гапирмасди бировни сира,
“Икки” қўймас эди бермасак жавоб.
Бир ҳафтага татир қирқ беш дақиқа,

Муаллим бизларга ўргатар одоб.

...Пахта мавсумида қўшни туманга
Бирга борди тили ширин муаллим.
Кечагидай ўша кунлар эсимда,
Эсимда риёга ўралган билим.

Эсимда дафъатан ғамли келган куз,
Одоб унутишлар, ғийбат сотишлар.
Энг жирканч жумладан қизармаган юз,
Хирмон атрофида қаҳ-қаҳ отишлар.

Барчамиз билардик ўша муаллим
Кўнглининг қай йўсин ёзилганини;
Директор юзига солди кечқурун
Маҳаллий йигитга осилганини...

Одобнома – одоб ҳақидаги фан,
Лаҳзаси олтиндан қиммат сабоқлар.
Сабоқларни янчиб ташлаган экан
Эгат орасидан ўтган сўқмоқлар.

Илк бор одобсизлик кўрсатди ҳаёт,
Илк бора зарбага учради мия.
Одобнома, одоб – олий мукофот!
Одобнома, одоб – олий фожиа!

ЭРКАБОЙГА ҲАЗИЛ

Ўзбекка ўхшаган бир қорақалпоқ
Нолиди Оролнинг сувсизлигидан,
Бошқалар гап сотиб ўтиришган чоқ
Нодира деганин зўр қизлигидан.

Бири орзу қилиб қолди ўзича:
“Кошкийди, у менга ёр бўлса эди!”
Қорақалпоқ эса ўйланиб пича:
“Барибир Оролга сув керак”, деди.

У маҳзун хаёлда, юмиб кўзини,
Бошқалар лабини ялаб ялтоқлар.
Нодира деганин зўр қизлигини
Қаердан билади қорақалпоқлар!

МУНОСИБ ЭМАС

Мақтаманг ёнимда туриб, мен асло
Бундайин сўзларга муносиб эмас.
Ахир, заррагина биронта рўё
Чиройли кўзларга муносиб эмас.

Унутдим юракни ситганларимни,
Хотира дафтарин титганларимни.
Ҳеч ким ўқимайди битганларимни,
Айниқса, қизларга муносиб эмас.

Фақат тирикликдан ошмади ғамим,
Ғамимга кўмилиб ўтди ҳар дамим.
Мени адаштирди ҳар бир қадамим,
Қадамим изларга муносиб эмас.

Узун сўқмоқларни кезиб пиёда,
Яшадик Лайли-ю Қайсдан зиёда.
Ё бизлар арзимай қолдик дунёга,
Ё дунё бизларга муносиб эмас!

ҚЎШНИЖОН

Қўшнижон, орамиз бор-йўқ бир қадам,
Икки материкда юракларимиз.

Икки нима, агар ростини айтсам,
Ҳеч қайсисида йўқ сизга ўхшаш қиз.

Уяламан жоним берай десам оз,
Сабаб бўлолмайди ажабланиш-чун –
Сочингиз жаннатий исидан беҳос
Тирилиб гўридан чиқса ҳам Мажнун...

Қўшнижон, мен кимман – битта назмбоз,
Менда на илҳом бор, на-да бор шуур.
Қаршисида ўлим турса ҳамки ғоз,
Шеър деб бир нимани битгувчи мағрур.

Йўлим тўғримиди, қарорим тўғри,
Мен кимман – ойдан ҳам марҳамат кутган.
Энг улуғ юрак деб бир парча чўғни
Йиллар суронидан кўтариб ўтган.

Сиз эса...
Қўшнижон, бу ёғи қийин,
Сиз учун янги бир ташбеҳ топмадим.
Умрим узаяди куйганим сайин,
Гарчи ҳар кўчага қараб чопмадим.

Мана, ёнаяпман яна ушбу дам,
Ҳаётбахш кўзлардан ҳадя этинг муз.
Ахир, орамизда бор-йўқ бир қадам,
Икки материкда юракларимиз.

СЎНГГИ ҲАҚИҚАТ

Нимага эришдим дунёдан тўйиб,
Наҳотки бесамар тавба, шукрлар.
Оташин бармоғин кафтимга қўйиб,
Мени олиб кетар ҳар кеча ҳурлар.

Сўроқлайди бири кўзимга боқиб:
– Ҳалиям ўшани дейсанми, тентак?
– У кетди бағримга ишқ ўтин ёқиб,
Сизлар эса йўқсиз, ўткинчи эртак!
– Биз ундан гўзалмиз!
– Сиз бевафосиз!
– Аҳмоқсан!
– Мен севги йўлида аҳмоқ!
Ўлимга баравар яшамоқ ҳиссиз,
Қандай яхши унинг кўйида ўлмоқ!
Юрак – бўронларга бардошли дарахт,
Ҳижрон – қароқларни кўзлаган укки.
Менинг кашф этганим сўнгги ҳақиқат:
Бу дунё дунёдан тўйганларники!

М А С Л А Ҳ А Т

Бежилов тўлқиндай қалқийди кўксим,
Қароғимга уя қўя бошлар мунг.
Оҳиста пичирлаб қўяди дўстим:
“Кўзлари чиройли Назарованинг...”

Бошланса сукутнинг эрка эртаги,
Қулоқ сола бошлар икки дунё жим.
Очилади яна унинг чакаги:
“Киприги бошқача Назарованинг...”

Балки мен чақмоқдан кескинроқ ўсдим,
Жонимни жойладим қайноқ товага.
Оҳиста пичирлаб қўяди дўстим:
“Мен совчи юбордим Назаровага...”

* * *

Чақмоқлар уйғонди томирларимда,
Бағримдан бўронлар излади паноҳ,
Қарзим-ку қолмади менинг ҳеч кимда,
Гарчи тарозини синдирди гуноҳ.

Юзларим заъфарон, нигоҳларим муз,
Кўзларим – суви шўр оқар анҳорим.
Майизнимас, дилни қирққа бўлдингиз,
Сиздан сўраганим шумиди, ёрим?

Қора қилмишимга қисматим гувоҳ,
Қийнамоқда қурбон ҳиссиёт хуни.
Муҳаббат, йўлидан адашган гумроҳ,
Сен неча асрлар изладинг мени?

Ажаб, вужудимда не синоат бор,
Жоним беқўнимдир, руҳ аламзада.
Дунё, сен шунчалар гўзал, мафтункор,
Ташлаб кетсам арзир ушбу лаҳзада.

Севгилим, севгилим, хокман бир уюм,
Кўз ёшим-ла ўзим лой қилиб қорсам...
Севгилим, мен тўғри жаннатга тушгум
Сизнинг сочингизга осилиб борсам!

С В Е Т О Ф О Р

Аввало кўкарди кўклам ям-яшил,
Қучоғида эса қўзғалди қутқу.
Келди кейин кўкси сарғайган фасл,
Лаҳзада сап-сариқ рангга кирди у.

Дунё – дарвешлардан ранжиган бозор,
Сотганимдан сотиб олганим кўпроқ.

Умр йўлларида юрак светофор,
Тўхта, қон рангида ёнмоқда чироқ!

Ш А Ҳ Р И З О Д

Севгининг ҳаммаси эртақда қолган,
Қачонлар тугаган бахтнинг бисоти.
Бугуна телбалик мақомин олган
Кўр дилнинг ўзидек шўр ҳиссиёти.

Бевафо табиат хўрлаган кузни,
Борлиққа бош уриб йиғлайди сукун.
Билмасанг билиб қўй, олдинда бизни
Кутяпти наҳори кечиккувчи кун.

У кун теграмизда айланиб секин,
Бехосдан кўксимиз парчалар қуёш.
Ўз қул бўлса-да, ҳайбати тоғ жин
Гўё кўтаргандай кўзасидан бош.

Қиличдек эгилиб ўша аснода,
Пойингга тиз чўкиб, этаман фарёд.
Нима қилай ахир, ёруғ дунёда
Қолмаган ўзингдан ўзга Шаҳризод.

* * *

Кунларимдан чекиниб маъни,
Унларимда бегона садо.
Ҳайронман, бу шаҳарга мени
Нима учун юборди Худо.

Нари туринг, оқбилак қўллар,
Чехрангизда хатодан ҳузур.
Керак эмас менга бу йўллар,

Троллейбус, қуоғингни бур.

Юрагимдан тор бозорлари,
Тилагимдан қисқадир йўлак.
Ҳей, дунёнинг харидорлари,
Келинг, кимга ёлғизлик керак!..

Ҳ А Л И

Ҳали булутларга қўйилмаган ном,
Отилмас олмадан бошқа мевалар.
Ҳали соғинмаслик бўлмаган тамом,
Ҳали шаклланмай қолган шевалар.

Ошиқлар тош қотган ғам қирғоғида,
Одамлар ҳали ҳам ошнинг ошнаси.
Ҳали киролмаган севги боғига
Қизил, оқ ва сариқ гулдан бошқаси.

Ҳали сирлигича яшамайди сир,
Гарчи кўплар етган бахт оролига.
Ҳали ҳам сиғиниб юрибди кимдир
Аччиқ хиёнатнинг кўр қиролига.

Ҳали даҳолардан телбалар кўпроқ,
Гоҳ виждон мулкига ҳоким ялмоғиз.
Ҳали кўп шоирлар ҳидламай тупроқ,
Ватан деб йиртмоққа шайланар оғиз.

Ҳали бу дунёни пок қилиш керак,
Ҳамма юракларни оқ қилиш керак.
Эрка маликалар – тоза ҳисларни
Бераҳм девлардан яшириш керак.

Сен мени худбинун худпараст дема,

Ҳали ранжитмадим бирон кишини.
Севгилим, мен сенга отайин нима?
Нима деб атайин кўзинг ёшини?..

СИР

*Ўқигандим китобда,
Ўлмас эмиш юраклар.
Анна АХМАТОВА.*

У дамлар сен гўзал эмасдинг,
Гўзалликни айламасдинг ёд.
Аммо кичик кўзларингда жим
Улғаярди улкан бир ҳаёт.

У пайтлар мен шоир эмасдим,
Туйғулардан йўқ эди нишон.
Аммо кичик кўзларингга жим
Термулишни истардим, ишон.

Билмам бунинг сири нимада,
Бахти бутун дилга нима кам.
Гўёки мен катта кемада
Сузаётган мақсадсиз одам.

Тунд кечалар бошим қашлайман
Топайин деб шу сир тагини.
Ва ногаҳон англай бошлайман
Юракларнинг ўлмаслигини!

ҲОФИЗНИ ЎҚИБ...

Б...га

Қучоғига кўмиб барча пок сирларин,
Юрагимнинг чеккасини босди қурум.

Б дунёнинг ман-ман деган сулувларин
Кипригининг биттасига алишмагум.

Телба осмон парқулари ёшлар тўқди,
Оғушига олиб мени куйди найсон.
Самарқанду Бухоромас, еру кўкни
Бир холингга фидо қилсам...
Нима дейсан!

Қ И С М А Т

О, қисмат! Умримнинг йўлида ҳамроҳ,
Ёстиғим ярмида беғам ухлаган.
Иқрорман, менда ҳам бор кўплаб гуноҳ,
Иқрорман, менинг ҳам кўзим йиғлаган.

О, қисмат! Қувончга айланмаган мунг,
Нечун қадамнингни қўясан мудраб?
Қанча сўқмоқлардан етаклаб ўтдинг,
Қанча ошиёнга бошладинг судраб.

Қаҳратонни кўклам енггунича то,
Хазонга айланиб бўлади чаман.
Билолмайман йўлим тўғрими, аммо
Кўйгил, бу ёғига ўзим кетаман!

* * *

Кўксингда туғилса ўзгача илинж,
Ҳаёт ўйини деб ташлама ошиқ.
Сенинг кўзларингда гуллаган соғинч
Хайёмнинг тушига кирмаган кўшиқ.

Қисмат – қирралари қайралган қайчи,
Қиймалаб, парчалаб ташланди бор сир.
Сенинг кипригингга осилган томчи

Мажнунни ўлдирган азобдан оғир.

Гарчи бетакаллуф келгувчи ўлим
Истаганни олиб кетмоққа ҳозир.
Сенинг илтижо-ла чўзилган кўлинг
Кўпларни девона қилмоққа қодир.

Ўзича кексайиб бормоқда олам,
Ўзича безовта тепмоқда юрак.
Сенинг нигоҳингга муҳрланган ғам
Ўлимнинг ўзини ўлдирса керак!..

Э Ў Т И Р О Ф

Қай йўсинда кун кўрасан – кўнгил майли,
Севги қилич, санчилади борлигингга.
Ўнта Барчин, юзта Ширин, мингта Лайли
Арзимади бу дунёда борлигингга.

Қизил-қизил қон томизар юрак лаби,
Вужуд – қонга лим-лим тўла эски лаган.
Мени ҳеч ким тушунмаган сенинг каби,
Мени ҳеч ким сенинг каби қийнамаган.

Рост, барибир енгиламан минг курашсам,
Мингта тахтга ўтирсам ҳам қул бўламан.
Сен оловсан – учқунида сир мужассам,
Тирноғимнинг учи тегса қул бўламан.

Меҳр метин муҳаббатга олий қасам,
Севги қилич, санчилади борлигингга.
Ўнта Узро, юзта Зухро, минг Шоҳсанам
Арзимади бу дунёда борлигингга!

* * *

Мендан қочишни-да ўрганди хаёл,
Энди қайга бошлар юрак одими?
Эй, мени бемаҳал йўқотган аёл,
Кўз ёшинг ҳали ҳам тугамадими?

Ҳамон бўзламоқда бераҳм кўнгил,
Кўнгил изламоқда билмадим кимни.
Ҳали унутганинг йўқмиди, сингил,
Менинг кечирилмас телбалигимни.

Мен қайдан ва кимдан излайин паноҳ,
Гуноҳларим қалбим эзғилаган пайт...
Гўдак фариштадир, гўдак бегуноҳ,
Она, мен ҳали ҳам гўдакманми, айт?!

В И Д О

Сочларимга оқлик бўлиб ёғилди дард,
Дилимда-ку ишқдан бўлак қолмади гард.
Энди сизни севсин дейман ўзга бир мард,
Хайр гулим, сўнгги сўзим видо бўлсин!

Сиз сиғмаган бағрим тўла армон эрур,
Бу айрилиқ ҳаётимга сарбон эрур.
Мен ишондим: бахт йўқ экан, ёлғон эрур,
Хайр гулим, сўнгги сўзим видо бўлсин!

Кафтим узра қўйиб қалбим узатдим мен,
Олов янглиғ юрагимни музлатдим мен,
Сизни охир кўз ёш билан кузатдим мен,
Хайр гулим, сўнгги сўзим видо бўлсин!

Қуёш бўлиб ишқ ёритсин йўлингизни,
Гуллар тутсин мен тутмаган қўлингизни.
Бошқаларга бераверинг дилингизни,

Хайр гулим, сўнгги сўзим видо бўлсин!

Йўқ! Меҳрдан ҳали-бери қонолмайман,
Ўзга санам севгисида ёнолмайман.
Сизга битган шеърларимдан тонолмайман,
Хайр гулим, сўнгги сўзим видо бўлсин!

Ш У К Р О Н А

Таскин менга дунёда боринг,
Гарчи бу кун кўксимда алам.
Анча бўлди эрка дийдоринг
Мени ташлаб кетганига ҳам.

Парвойим йўқ пора бўлиб тан,
Соғинчлардан бўғилганимга.
Шукроналар айтгум сен билан
Бир заминда туғилганимга!

Я Ш А Ш

Беҳуда таъналар билан йўқ ишим,
Гарчи безиб бўлдим озорларидан.
Мен ахир бор-йўғи сархуш яшадим
Муаттар сочларинг ифорларидан.

Муҳаббат қошида тиз чўкаман жим,
Ҳилпирар юрагим қонли тиғида.
Мен ахир бор-йўғи куйиб яшадим
Озгина оловнинг улкан чўғида.

Дуч келган гўшага сапчимамай дилим,
Саралаб юрмадим тоғнинг лоласин.
Мен ахир бор-йўғи севиб яшадим

Ўзимга ўхшаган инсон боласин.

Дилкушо кунларга юрак тўшадим,
Чирийверди қувонч даҳшатидан пай.
Мен ахир бор-йўғи бахтли яшадим,
Кейин... яшамасдан қўйдим бутунлай!

Ё М Ғ И Р

Ёмғир ёғди, йўлакда
Гуллар чилпарчин бўлди.
Катта-кичик ариқлар
Тошқин сув ила тўлди.

Тоғнинг этагидан сел
Сой томон оқиб кетди.
Улкан-улкан харсанглар
Қаърига ботиб кетди.

Биласан, қиз, оқар сув
Ҳамиша ўчли бўлар.
Лек ошиқнинг кўз ёши
Ёмғирдан кучли бўлар!

Ш А Ҳ Н О З А

“Салом хат

Ассалому алайкум мен учун қадрли бўлган дадажоним! Соғ-омонмисиз? Бизни ўйлаб сиқилманг, яхшимиз.

Мактабда амаллаб ўқиб юрибман. Китобларим йўқ, ўқитувчимиз ҳар куни тергагани-тергаган. Тушунаман, сизга ҳам қийин, лекин мен нима қилай? Дафтарларим ҳам тўлиқ эмас, дуруст кийимим ҳам йўқ. Оёғимдаги эски туфлини бир амал қилиб эплаб турибман. Муяссар опанинг қизи эски сумкасини менга берди.

Дада, сизни тушунаман, ишингиз оғир. Лекин китоб йўқ – қийналаяпман. Ҳеч бўлмаса уч-тўрттасини олиб беринг. Мактабга боргим ҳам келмаяпти.

Мендан хафа бўлманг.

Сизни соғиниб қолувчи қизингиз ШАҲНОЗА

(имзо)

11.IX.2001”

1

Маломатинг зиёда,
Адоватинг зиёда
Сени ота меҳридан
Маҳрум қилган дунёга.

Етди фурсат, етди он,
Ҳақиқат, энди уйғон!
Қанот бўл-а, қанот бўл,
Ҳаёт тўла имтиҳон.

Шунча оловлими сўз;
Ёнаяпти оқ қоғоз.
Эгнингга боқ, эгнингга,
Ҳаёт – баджаҳл устоз.

Жигар кабоб, дил кабоб,
Тириклик ҳам бир азоб.
Қўйнингга боқ, қўйнингга,
Ҳаёт – пул етмас китоб.

Ҳислар йўқолган ҳасса,
Нигоҳлар Алдар Кўса.
Янги ғамни қаршила,
Ҳаёт – эски мадраса.

Юрак зулматдир, бироқ

Бурчагида бир чироқ.
Қанотингни ҳозирла,
Ҳаёт – сўнгни қўнғироқ!

2

Остона ҳатлайди саҳар маҳали,
Исканжага олар вужудин кўча.
Бу қизча йиғлашни билмайди ҳали,
Эсидан чиқарган кулишни эса.

Унга ачинмоқлик, куймоқлик хато,
Кўйлаги чирмашиб кетган танига.
Бу қизча пушаймон бўлмайди асло
Етти йил мактабга қатнаганига.

3

Ажабланманг оқарса қундуз,
Ажабланманг қорайса қуёш.
Не деб таскин берасиз, бир қиз
“Отажон” деб тўкканида ёш.

Кетмайдими ғунчалар қуриб,
Титрамасдан туроларми тиз –
Онасининг пинжиги кириб,
“Отажон” деб йиғласа бир қиз.

Кимдир Ойга қадаганмиш кўз,
Кимдир Марсга қилибди сафар.
Етти иқлим ёнмасми, бир қиз
“Дадажон” деб йиғласа агар...

4

Кузак шамоллари, тин олинг бир оз,
Тингланг, таралмоқда қиёмат саси.
Хазон мисол учиб юрган бу қоғоз
Мажруҳ бир юракнинг ўтли парчаси.

Осмон, қуёшингни эркалама, қўй,
Виждон, сен нимага мақтайсан ўзинг?
Армон, азамисан ё тугамас тўй,
Инсон, очилади қачон бу кўзинг!

Кел энди, мени ҳам қўмсаётган мунг,
Оғрит юрагимнинг минг бир қатини.
Шамол, ўғирладинг нечун у қизнинг
Отасига йиғлаб ёзган хатини.

5

Дунё – эшиклари михланган қафас,
Юрак – қиймаланган, қонаган гавда.
Табиат, кунларнинг азобин эмас,
Гулларнинг хуснин бер Шаҳнозаларга.

Инсон дўст, инсон энг қасосталаб ёв,
Тиклик ё сайр, ё ўлжасиз ов.
Фалак, бу ҳасратинг ўзингга сийлов,
Кўкламнинг сеҳрин бер Шаҳнозаларга.

Кимнинг бу курашда “дакки”си бўлмас,
Ҳаёт мактабида “икки”си бўлмас.
Лек ғамнинг катта-ю миттиси бўлмас,
Муҳаббат шаҳрин бер Шаҳнозаларга.

Тақдир гоҳ Чингизу гоҳи Ҳотамтой,

Ким айтди гўзал деб юзи доғли ой.
Тўмарисдай куч бер, Барчиндек чирой,
Афлотун зеҳнин бер Шаҳнозаларга.

Дейдилар: қафасда булбул сайрамас,
Тўқ бўлса қашқир ҳам тишин қайрамас.
Ё Раб, бу қисматнинг қаҳрини эмас,
Сен ОТА меҳрин бер Шаҳнозаларга!

25.X.2001.

ЗАЙНАБ МОНОЛОГИ

Бу дунё-ку ҳасрат тўла дунё, бегим,
Дунё эмас, жаҳаннамдир гўё, бегим.
Юрагимда Сизга гуллар ўстиргандим,
Бағримнинг тош эканлиги рўё, бегим.

Шу дунёда сизни севиб бахтли эдим,
Ва Кумушдан қизғанишга ҳақли эдим.
Муҳаббатим оташидан куйиб этим,
Сизга лойиқ бўлолмадим аммо, бегим.

Оқшомқурун хаёларга тутқун бўлдим,
Рашк бобида Кумушдан-да устун бўлдим.
Оқибатда ишқ кўкида тутун бўлдим,
Ёшим ўсма, юрак қоним хино, бегим.

Мен кўзингиз тубларидан кутдим нажот,
Ёзолмасди Фузулий ҳам бундай баёт.
Дафтаридан Кумуш номи ўчган ҳаёт
Қилолмади менга ҳам бир вафо, бегим.

Тош кўчада қолди гирён шўр муҳаббат,
Қайга бормай йўлларимдан чиқди нафрат.

Бу қандайин беқарор, бераҳм қисмат –
Мен Сиздану Сиз Кумушдан айро, бегим.

Яшагандим мен бир Сизни севиш учун,
Бағрингизда ҳазин куйдек эриш учун.
Ғариб бошим кўксингизда кўриш учун
Охиратда қилурман ИШҚ даъво, бегим!

Т Ў Р Т Л И К Л А Р

Изларинг ўзимга остона дердим,
Исларинг айлайди мастона дердим.
Бир келиб қўнглимни этсанг чароғон,
Мен ҳатто жаннатни афсона дердим.

* * *

Яхшиларким оби Кавсар ичдилар,
Гарчи Ҳақ йўлида хатар ичдилар.
Ўз йўлин йўқотган бир гуруҳ нодон
“Соғлик учун” дея заҳар ичдилар.

* * *

Аслида замину осмон йўқ эди,
Улар яралганда инсон йўқ эди.
Одам ҳам яралди – қалби мингпора,
Не ажаб, лойида сомон йўқ эди.

* * *

Ёзолмадим тузук на шеър, на баёт,
Ўтларда қайрилди бебардош қанот.
Бир кун келиб дунё ғамидан ўлсам,
Дерлар: бир майхўрдан қутулди ҳаёт.

* * *

Гоҳ мағлуб, гоҳида йиқиб келдим мен,

Охир ўзим гўрга тиқиб келдим мен.
Қайсидир қиз номим айтди-ю, бехос
Тирилиб, қабрдан чиқиб келдим мен.

* * *

Дардинг хоҳ эскидир, хоҳида янги,
Куй тингла – ўзгарар юрагинг ранги.
Дунё қаро тун деб айтгани ёлғон,
Энг олий мусиқа – қадаҳ жаранги.

* * *

Дерлар: қарға минг йил умр кўрармиш,
Яратган беради насиба – емиш.
Валекин минг йилик умрда зинҳор
Бир-бирин кўзини чўқимас эмиш.

ТАЪҚИБ

Туғилдим, руҳимга боғланди ришта,
Жоним тугунларнинг жабридан тўйган.
Менинг ўнг елкамда битта фаришта,
Имлони эсидан чиқариб қўйган.

Айбим айтаверди дунё ҳар ишда,
Вужудимда сонсиз алам кезади.
Менинг чап елкамда битта фаришта
Гуноҳимдан мингта “Хамса” ёзади.

Гадолардан баттар чексам-да озор,
Кўринишга ҳатто қўрқар кўз ёшим.
Кифтларимда икки таъқибчилар бор,
Улар ўртасида овора бошим.

ДЎСТ

Мен чўлнинг бағрида мунғайган дарахт,

Қуёшни кўрмаса, кўтаргувчи дод.
Айтгил, бу дунёда бор эканми бахт
Сенинг кўзларингга боқишдан зиёд.

Жонимни айириб олдим саҳродан,
Қонимни алишиб юрмадим музга.
Карам бўладими ортиқ Худодан
Сенинг ёноғингни силашдан ўзга.

Ёбонларда ёлғиз кездим девона,
Қумларнинг қўйнига сингади қасам.
Армоним қоларми дунёда яна
Қора сочларингни тўйиб ҳидласам.

Ҳасратлар бостириб кирди кўксимга,
Ғуссаларга жуссам бўлди жойнамоз.
Муҳаббат – чўлдаги танҳо дўстимга
Юрагимни тўшаб чиқаман пешвоз.

ОТАМ ҲАҚИДА

Дунё ишларига чидаб бердим жим,
Йўлларим боғлади телба ақида.
Мен куйлаб яшадим муҳаббатни, чин,
Бироқ шеър ёзмадим отам ҳақида.

Гоҳ жоним аядим, ширин жон дедим,
Интиқом шавқида қонга қон дедим.
Бошимга ғам тушса “онажон!” дедим,
Бироқ шеър ёзмадим отам ҳақида.

Елкам эзаётган тошлар минг ботмон,
Тошлар менга, мен ҳам тошларга ётман.
Бир куни бўғзимдан олади кетмон,

Чунки шеър ёзмадим отам ҳақида.

Кимнингдир қалбига қаладим қайғу,
Кимнингдир висолин айладим орзу.
Кимнингдир жонига оро кирдим-у,
Лекин шеър ёзмадим отам ҳақида.

Мени жаҳаннамга етаклар гуноҳ,
Кўр қилмишларимга қисматим гувоҳ.
Бу ҳукм боисин айтади Оллоҳ:
“Нечук шеър ёзмадинг отанг ҳақида?”

* * *

Сен баҳорга ўхшайсан фақат,
Бошқа тавсиф билмайди юрак.
Бу дунёда бўлса муҳаббат,
Атрофингдан қидириш керак.

Кенгликларда қолмаган ҳеч сир,
Юрагимга қўй энди қадам.
Тушунсанг-чи, азизим, ахир,
Мен баҳорни соғинган одам!

ЭСКИ ОДАМ

Улуғбекка

Чарчамадик юрак нолишларидан,
Эл-юрт деб сочларни бўядик оққа.
Тўғри-да, ким борар танишларидан
Аҳвол сўраш учун олис қишлоққа.

Асли хушxabарнинг кечи бўлмайди,
Ёмони ҳам етиб келарда бир кун.
Шунча йўлни босиб ўтишим шартми
Тўқсондан ошган чол ўлгани учун.

Бўлганмиш баҳорда бўрон, эшитдим,
Қишлоқ йўлларини сел ювган эмиш.
Чорасиз қолдик деб ранжима, дўстим,
Бошланиб қоларда бир кун қурилиш.

Энди, бу табиат уқмайди-ку гап,
Истаса кўпларни қилар бадарға.
Минглаб арчаларни кесиб, арралаб,
Кўприк ясасак-чи тўғри шаҳарга.

Балки далаларни чуқурроқ жарга
Айлантириш керак – шундай йўли бор.
Ёки одамларни айтиб ҳашарга,
Шу тоғнинг ўзида курсак сув омбор.

Яна бир йўли бор, осондир жуда:
Теракдан узунроқ бир ҳасса ясаб,
Бойсунтоғ чўққисин энг баландида
Ўтирсак галма-гал булутни ҳайдаб...

* * *

Ўйласам беқўним ўйларга ботиб,
Чиройли қиз бўлса сизча бўлади.
Менинг юрагимни оловга отиб,
Қовоғи қаҳратон қизча бўлади.

Севиш дард, севиш энг муқаддас азоб,
Кўнгилнинг кўшкини айлайди хароб.
Муҳаббат – товланиб тургувчи шароб,

Майдалаб-майдалаб ичса бўлади.

Асли печакгулдай умримиз чалкаш,
Гоҳ тупроқ ўрнимиз, гоҳида баркаш.
Сиз шундай дилрабо, шундайин дилкаш,
Ҳатто, соянгизни қучса бўлади.

Муҳаббат бўйнимга ташлади қармоқ,
Ёқамга михланиб қолди ўн бармоқ.
Шарт эмас сиз учун кўп нарса бермоқ,
Бор-йўғи... дунёдан кечса бўлади.

ҲАЁТ БУ

Севгилим, мен сени севаман, аммо
Изҳор бу, ҳеч қандай итижо эмас.
Шунча дам чидадим, яшадим танҳо,
Бу умр, бу дашти Карбало эмас.

Сабр қил кунларинг ўтса қон ютиб,
Кунларинг келмагай доим гул тутиб.
Яшайсан қисматдан совғалар кутиб,
Севгилим, ҳаёт бу, Қорбобо эмас!

МИНГ ЙИЛКИ...

Минг йилки, фасллар алмашиб турар,
Минг йилки, муҳаббат йиғлайди қон-қон.
Минг йилки, айрилиқ томирим сўрар,
Минг йилки, сендай қиз кўрмади жаҳон.

Минг йилки, қон билан битилар мактуб
Юракнинг қордай оқ сафҳаларига.
Минг йилки, ошиқлар ёрини кутиб,
Борини чўктирар армон қаърига.

Минг йилки, кўзлардан тўкилади ёш,
Минг йилки, юраклар машъалдек ёнар.
Минг йилки, ҳаммани тенг севган қуёш
Сени кўриш учун эрта уйғонар.

Минг йилки, мен сенинг қўйингда мажнун,
Минг йилки, сен менга боқмайсан қиё.
Минг йилки...
Минг йилки...
Ва шунинг учун
Номи бир кам бўлиб қолди бу дунё.

* * *

Оппоқ орзуларни олқишлайди қиш,
Асли бу фаслнинг ўзи аломат.
Қорли сочларингга бармоқ теккизиш
Искандарга насиб этмаган омад.

Борлиқ беҳишларга ўргатар ҳусн,
Сени чақирмоққа сиғарми ҳаддим.
Қорли изларингни кўрмоқлик учун
Кўчангда қиш билан бир тун тунадим.

Саҳардан илгари бошланди туман,
Туман табиатнинг яна бир қаҳри.
Мен девона орзу қилиб юрибман
Искандарга насиб этмаган бахтни.

БАХТСИЗЛИК

Қай бир нишонимни олдим бехато,
Бенарвон уролдим қайси юлдузни?
Мен нега бахтсизман, о, Одам Ато,
Такрорлаб қўйдимми гуноҳингизни?

Қолдим кинояга парчалаб харсанг,
Милёнта хумимдан чиқмади бир жин.
Азизим, жилмайиб бир қиё боқсанг,
Ҳар қандай жаннатдан кечишим мумкин.

Сезмадим кўзимни қопласа туман,
Шўнғидим муҳаббат отли маъвога.
Ширин ниқобини кийган Ёсуман,
Кетдим, арз қиламан Момо Ҳавога.

Хатога қўл урган Шайтон ҳам ахир,
Ғурурини ўраб ҳарир шойига;
У неча минг йилдан буён дарбадар
Тиз чўкмагани-чун Одам пойига.

Фалак мени ерга айлади кулги,
Юнус париларин яшириб ғорга.
Ажал келса пешвоз чиқаман, чунки
Чақирмайди мени Худо бекорга...

* * *

Ҳали сизсиз яшаса бўлар,
Ичиш мумкин, чойим шакарли.
Ҳасрат билан уйғонган саҳар
Қучмоқликка ёстиқ етарли.

Ҳали сизсиз яшаса бўлар,
Севиш мумкин гулларни чиндан.
Бироқ бунинг бари фарқ қилар
Мен сиз билан яшаган кундан.

ОТА НИДОСИ

Болам, дунё фақат дийдор измидамас,

Гоҳ самодай кабир, гоҳо ўтли нафас.
Фақат куйиб ўтганларга қилдим ҳавас...
Ишқ билан рашк ноиттифоқ элдир, болам,
Сен уларни мурасага келтир, болам!

Қайғу ошкор сочларимнинг толасида,
Исминг аён юрагимнинг ноласида.
Ҳавас қилдим бировларнинг боласига,
Асли ўзинг ота ўғил, эрсан, болам,
Мен-ку майли, Ҳаққа нима дерсан. Болам?

Ҳувиллатиб қўйдинг қабрим тошларини,
Ялаб юрдинг нокасларнинг ошларини.
Асролмадинг онангнинг кўз ёшларини,
Ёлғон дунё ёлғонига асир болам,
Йўли очиқ, аммо кўзи басир болам.

Элимга деб этинг бердинг кўппакларга,
Кўзинг ботиб юраверди чўнтакларга.
Бош қўйишни ўрган энди кўкракларга,
Бош силашни ўрганмаган телба болам,
Этингнимас, жонингни бер элга, болам.

Шодман сенинг кўзларингни очиқ кўрсам,
Меҳмон келса, қўлларингда сочиқ кўрсам.
Ватан учун... Ватан учун ошиқ кўрсам...
Шундай қолсанг, қолавер бир ўзинг, болам,
Ўхшамасин сенга ўғил-қизинг, болам.

ҚАРИ ҚИЗ

Ёшинг ўтди.
Ўчди юракдан
Муҳаббатнинг учқунлари ҳам.
Ғунчаларга қиёсланган лаб

Бўса эмас, кўз ёшидан нам.

Сочларингга оралади оқ,
Юзларингни ажин топтади.
Тушларингга кирган шаҳзода
Афсус, сени излаб топмади.

Ёнар бўғзинг тортганингда оқ,
Ўтказасан кунларни аранг.
Кўз олдингга келади ногоҳ
Учта эрга теккан дугонанг.

СИЗНИ...

Сизни севиш мумкин ҳаммадан ортиқ,
Ҳар кун пойлаш мумкин йўлларингизни.
Арзимади жондан ўзга бир тортиқ,
Ўпиш ҳам жиноят қўлларингизни.

Сизни асраш мумкин қорачиқ мисол,
Шамол не, бўроннинг йўлини тўсиб.
Ҳаётдан бахт топиш мумкин бемалол
Товонингиз узра майсадай ўсиб.

Сизни кутиш мумкин йиллаб эринмай,
Йиртиб ташлаганча солномаларни.
Пойингизга ташлаб қўйиш лозимдай
Бу Ер деб аталган кичкина шарни.

* * *

Мен ҳам севгандирман сени эҳтимол,
Фақат қўрққандирман бахт залворидан.
Келмасин деб ноҳос изҳорим малол,
Бир тасодиф кутиб яшагандирман.

Балки чўзилганда бу ишқнинг умри,
Сенсизлик бағримга ёққандир олов.
Ёришай деганда муҳаббат куни,
Бахтимни ўғирлаб кетгандир биров.

Сен кечиб улгурдинг қайси маҳалда,
Алдадими мени йўқотган кўзинг?
Энди юрагингга бўлолмас далда
Севги – кучоғингга сиғмаган қизинг.

Телба ҳаётимнинг тугамоғи чин,
Сўнги бор жилмайиб кузатар олам.
Торгина дунёда қандай яшасин
Шундай кенг қалбингга сиғмаган одам.

Й Ў Л

Яшаяпсан умрингнинг ҳамон
Узун, текис йўлларин босиб.
Зулмат қийнар мени беомон
Пешонамга мусибат ёзиб.

Икки дунё кўзи биз томон,
Ишқ имтиҳон бошляпти, ҳа.
Сенинг умр йўлларинг равон,
Менинг йўлим фақат чорраҳа.

И Л Т И Ж О

Маҳзун узилади оғир япроқлар,
Олтинранг дунёнинг кўкси қўрғошин.
Бўғзимга тикилиб қолди сўроқлар,
Баҳордан ва сендан айрилганим чин.

Ҳилолнинг юзида парча-парча доғ,
Яланғоч дарахтлар кўзин ёшлайди.

Даҳшатли сукутга тўлганда чорбоғ,
Исрофил сурины чала бошлайди.

Гуссалар жонимни қилмоқда талаб,
Дийдорни маҳшарга қолдирди қуёш.
Тугатдим кўнглимни парча-парчалаб,
Энди пешонамни соғинмоқда тош.

Асли ҳаммасига муҳаббат қози,
Зарра наф йўқ экан нола, йиғидан.
Шундай ўлиб кетсам эмасман рози,
Жон бергим келарди киприк тиғидан.

Гадоман, ўзгадан нимаям сўрай,
Ҳамиша сен томон чўзилар қўлим.
Севгилим, умримнинг борини берай,
Сен менга ўлим бер!
Энг гўзал ўлим...

...ГА

Опа, сизга қанчалар оғир
Ачинмоқлик тентак умрга.
Ўйланг, яшаб бўларми ахир,
Яшаб бўлган ёр билан бирга.
Бахтдан ўзга қолмай муддао,
Бўлар эди иқбол зиёда –
Сиз кейинроқ туғилсангиз, ё
Мен аввалроқ келсам дунёга.

ТИЛ ТОПМАДИМ

Тинглади ҳар тавалломни ер,
Ўрмонларга ўргатдим ўлан.
Япроқлардан яратдимун шеър,

Тил топмадим одамлар билан.

Кўмдим сирга оппоқ саҳарни,
Қуритдим-ку кўз – самоварни.
Шоир қилдим капалакларни,
Тил топмадим одамлар билан.

Булутларга ёдлатдим алёр,
Сукутларга чалдирдим дугор.
Юрагимда битта ўкинч бор:
Тил топмадим одамлар билан.

Дўстим, сенга керакми ҳисоб?
Ошна, сенга қуяйми шароб?
Қўлигамас, кўнглига қараб,
Тил топмадим одамлар билан.

Ҳаёт мисли бесарҳад майдон,
Бўлди, ҳолим йўқдир курашга.
Мен барибир маҳкум эканман
Одамларни севиб яшашга!

СУВГА ЧЎКИБ ЎЛГАН ДЎСТИМГА

Кимгадир ташланган қармоқ илдими,
Балки чорлагандир бирор сувпари.
Ё уйғоқ қалбингга торлик қилдими
Дунёнинг тўртдан бир қуруқликлари.

Туюлдими кўлнинг чуқури юксак,
Сувнинг жилолари кўзинг олдими?
Қизлардан садоқат кўрмаган юрак
Тилла балиқларни севиб қолдими?

Разолат кўлкаси кўксимни эзар,

Бу дунё менинг ҳам жонимга теккан.
Сув остида яшаш қандай, биродар,
Балиқлар бир-бирин алдамасмикан?

Ўзга бир оламни кўзламоқ афзал,
Ёлғончи дунёни суйгандан кўра.
У ерда хиёнат бўлмаса агар,
Ҳозироқ қошингга бораман, жўра!..

* * *

Оппоқ қор бағрида товланади қир,
Ҳорғин нафас олар зериккандан қиш.
Юрагим, кўрдингми, қанчалар оғир
Кетаётган қизни бесас кузатиш...

Ҳижрон азобига беролмасдан тоб,
Қорлар эримоқда, дил боши эгик.
Юрагим, кўрдингми, қанчалар азоб
Қайтаётган қизга пешвоз чиқмоқлик.

ҚОРБОБО

Эсимдан чиқмайди...
Ўн ёшда эдим,
Анча қаригандек туюлдим аммо.
Чунки ўн беш бола ичидан ўзим
Мактаб саҳнасида бўлдим Қорбобо.

Кўк арча остига ўтирган пайтим
“Мўйлов”им силжиди, тишладим маҳкам.
Ўрмонлардан ўтиб келганим айтдим,
Синфдан чиққанганимни ҳамма билса ҳам.

Пахтали қалпоғим босилган бошга,
Овозим секинدير, жуссамга-да мос.

Шеър айтдим – тушунмас ўзимдан бошқа,
Рақсга ҳам тушдим Қорбобога хос.

Байрам тугаб, барча тарқалгуси чоқ
Издихом мени ўз ичига олди.
Соқолим юлинди, синди зар таёқ,
Энг ёмони тўрвам йўқолиб қолди.

Арчага илинган безаклар талош,
Мен-чи, алвастининг макр қурбони.
Қайдасан, набирам – Қорқиз синфдош,
Совға тўлдирилган тўрвамиз қани?

...Мен ҳамон издихом ичра яшайман
Арча остидамас, қилнинг устида.
Мўйловимни эмас, тилни тишлайман,
Ҳануз куйиб алвастилар дастидан.

Мана, мен яна ўн ёшли Қорбобо,
Қорқизнинг қўлидан ушлаб турибман.
Байрамли дунёнинг шовқини аро
Йўқолган тўрвамни излаб юрибман.

ДУШМАН

Бегали бобонинг тушган тишлари,
Тўқсонга кирганди икки йил аввал.
Эринмай эслайди ўтган ишларни
Дастурхон бошида ўтирган маҳал:

“Болам, биз урушнинг зўрини кўрдик;
Замбарак, гранат, танклар – барини”.
Яна мақтаб қўяр Германиянинг
Бир тонналик серсут сигирларини.

“Неча бор жонимдан узганман умид,
Шу ёшга етибман тирилиб-ўлиб”.
Охирида гила қилар мўйсафид:
“Нимаям кўрибсан сенлар эр бўлиб!”

Сен эса ранжима, дўстим, беҳуда,
Бобонинг кўрмаган дарди қолмаган.
Ҳозир-чи, кўкайи доғли дунёда
Дўстни қўй, душманнинг марди қолмаган.

Булутга ёнбошлаб ура бошлар дўқ,
Товонинг ялайди тугилганда мушт.
Алам қилар экан, бир гала кўрқоқ
Пистирмадан эълон қилганда уруш.

Тўшагингда ухлаб, тузингни ичиб,
Қошингда энг содиқ ҳамроҳдек турар.
Кўзингга қарашдан ўлимдай чўчиб,
Билдирмай остингга сув қуйиб юрар.

Тарқатиб беҳуда фитна-ю иғво,
Булутга ёнбошлаб урганида дўқ,
Биз ҳам курашардик, бобожон, аммо
Майдонга тушувчи душманзимиз йўқ!

* * *

Кун кечириб юрсам.
Бир куни
Одамларга бўлсам овоза,
Соғинади бир қизча мени –
Кўйлаги кир, юраги тоза.

Ўшанда шарт юзимни буриб,
Гўзаллигин олмасам ҳам тан,
Суюнади камолим кўриб,
Куюнади бахтсизлигимдан.

Қучоғимга олиб самони,
Булутларнинг бағрида сузсам...
У кўз ёшга кўмар дунёни
Кипригимдан бир томчи узсам.

Лекин узоқ кетмайман сира,
Кўксим эзиб юрса ҳам фироқ.
Ахир, менга осмондан кўра
Тиззангга бош қўйиш афзалроқ.

Тушунсанг-чи, қисматимиз шу,
Қара, ҳаёт севги қасдида.
Сен бекорга яшамайсан-ку
Қовурғамнинг шундоқ остида!..

* * *

– Бобо, нега менинг авзойим хомуш,
Бетайин хилқатдек кўринар олам?
– Ҳамиша ўнгидан келавермас туш,
Юрак чап томонда бўлади, болам!

ЖЎРАБЕК РАМАЗОНОВ

ТАВАЛЛО

Адабий-бадий нашр

“Насаф” нашриёти

2003 йил

ИБ № 0060

Босишга 23.07.2003 йилда рухсат этилди. Офсет босма. 3,5 босма табоқ. Формат 84x108-1/32. Адади 1000 дона. Баҳоси келишилган нархда.